

c) Ke stejnému rozšíření dochází analogicky i u některých substantiv, ačkoliv nejsou odvozena ani od kořenů ל — לamed — jod vav, ani od kořenů נ — לamed — alef. Např.:

singulár	plurál		
לֵלְיָהּ <i>lelja</i>	לֵלְיָהּ <i>lejlej</i>	לֵלְיָהּ <i>lejlvata</i>	noc — noci
סוּסְיָהּ <i>susja</i>	סוּסוֹתַיְיהוּ <i>susavatajhu</i>		kůň — jejich koně (Ta'an. 23b)

Plurál od slova סוּסְיָהּ je doložen pouze v uvedeném tvaru se sufixem 3. os. pl. m. ve významu *jejich koně* (hebr. סוּסֵיהֶם). Předpokládaný tvar pl. by byl סוּסוֹתָא או סוּסוֹתָהּ.

singulár	plurál		
שִׁפְתָּהּ <i>sifta</i>	שִׁפְתוֹתֶיהָ <i>sifvatej</i>	שִׁפְתוֹתֶיהָ <i>sifvata</i>	ret, pysk, řeč — jeho rty, atd. okraj — její okraje (šatu, nádoby)
		(Sanh. 67b)	
	שִׁפְתוֹתַיְיהוּ <i>sifvatajhu</i>		jejich rty (Chag. 3a)

Plurál od slova שִׁפְתָּהּ je doložen pouze ve výše uvedených tvarech se sufixy 3. os. m. a f. sg. a 3. os. m. pl. odpovídajících hebr. tvarům שִׁפְתוֹתֶיהָ, שִׁפְתוֹתֶיהָ a שִׁפְתוֹתֶיהֶם. Předpokládaný tvar pl. by byl שִׁפְתוֹתָא.

4) Rozšíření o נ nun

U substantiv různých kořenů dochází někdy k rozšíření o -נ- nebo -נ-, např.:

singulár	plurál		
צֶלְמָא <i>calma</i>	צֶלְמַנְיָא <i>calmanaja</i>	צֶלְמַנְיָא <i>calmej</i>	podoba, tvar, socha podoby, tvary, sochy modla, modly
(kořen: צלם)	(Mo'ed katan 25b)	(BK 23b aj)	

Od slova צֶלְמָא existují dva tvary, které se od sebe liší významem. Pl. צֶלְמַנְיָא má význam hebrejského פְּסִילִים, česky *modly*, zatímco pl. צֶלְמַי odpovídá hebrejskému צִלְמִים, בְּרִוּחַ, česky *obrazy, tvary, podoby*.

סָמָא <i>sama</i>	סָמַנְיָא <i>samanej</i>	droga, lék — drogy, léky
(Meg. 18a, BM 107b)	(BM 85b)	
(kořen: סם)		

בִּזְרָא <i>bizra</i>	בִּזְרַנְיָא <i>bizranej</i>	semeno — semena
(Chul. 51b)	(Chul. 60b)	
(kořen: בזר)		

5) Pleonastické zdvojení koncovky

U některých substantiv, která mají formu feminina, dochází v pl. k pleonastickému zdvojení koncovky, např.:

singulár		
שְׂמַעְתָּא <i>šema'ta</i>		zvěst, pověst

plurál		
שְׂמַעְתָּתָא <i>šema'tata</i>		zvěsti, pověsti

Slovo שְׂמַעְתָּא odpovídá hebrejskému výrazu שְׂמוּעָה a nabylo v Talmudu v sg. a pl. specifického významu שְׂמוּעָה דְּאִמְרַתָּא, הַלְכָהּ שְׂל אִמְרַתָּא, česky *amorejská právní poučka, amorejské právní poučky*.

Takto rozšířené kmeny jsou pak základem nominální flexe v plurálu.

Paradigmata jmen

Maskulinum

Pravidelná flexe

v z o r: יוֹם — den

Singulár:	aram.	hebr.
Status absol.	*יוֹם	יוֹם
Status constr.	-יוֹם	-יוֹם
Status determ.	יוֹמָא	הַיּוֹם

Se suffixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	יְמֵי יוֹמָאֵי יוֹם	יְמֵי	<i>můj den</i>
2. os. m.	יְמֵיךָ	יְמֵיךָ	<i>tvůj den</i>
2. os. f.	יְמֵיךְ	יְמֵיךְ	<i>tvůj den</i>
3. os. m.	יְמֵיהָ*	יְמוֹ	<i>jeho den</i>
3. os. f.	יְמֵיהָ	יְמֵיהָ	<i>její den</i>

Se suffixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	יְמֵינוּ יְמֵינוּ*	יְמֵנוּ	<i>náš den</i>
2. os. m.	יְמֵיכֹון יְמֵיכֹון	יְמֵיכֶם	<i>váš den</i>
2. os. f.	יְמֵיכֵי	יְמֵיכֶן	<i>váš den</i>
3. os. m.	יְמֵיהֶון יְמֵיהֶון	יְמֵיהֶם	<i>jejich den</i>
3. os. f.	יְמֵיהֵי	יְמֵיהֶן	<i>jejich den</i>

Status absolutus יוֹם je doložen v Eruv. 40b ve spojení יוֹם אַחֲרֵי אַחֲרֵי hebrejsky יוֹם אַחֲרֵי, česky *jiný den*.

Plurál:	aram.	hebr.
Status absol.	יְמֵינוּ*	יְמֵינוּ
Status constr.	יְמֵי-*	יְמֵי-
Status determ.	יְמֵינָא*	הַיְמִים

Se suffixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	יְמֵינָא*	יְמֵי	<i>mé dny</i>
2. os. m.	יְמֵיךָ	יְמֵיךָ	<i>tvé dny</i>
2. os. f.	יְמֵיךְ יְמֵיכֵי	יְמֵיךְ	<i>tvé dny</i>
3. os. m.	יְמֵיהָ יְמֵיהָ	יְמֵיו	<i>jeho dny</i>
3. os. f.	יְמֵיהָ	יְמֵיהָ	<i>její dny</i>

Se suffixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	יְמֵינוּ	יְמֵינוּ	<i>naše dny</i>
2. os. m.	יְמֵיכֹון	יְמֵיכֶם	<i>vaše dny</i>
2. os. f.	יְמֵיכֵי	יְמֵיכֶן	<i>vaše dny</i>
3. os. m.	יְמֵיהֶון יְמֵיהֶון	יְמֵיהֶם	<i>jejich dny</i>
3. os. f.	יְמֵיהֵי	יְמֵיהֶן	<i>jejich dny</i>

Shodné tvary:

sg. a pl. se suffixem 1. os. sg.:	יְמֵינָא	můj den — mé dny
sg. a pl. se suffixem 2. os. sg. f.:	יְמֵיךְ	tvůj den — tvé dny
sg. a pl. se suffixem 3. os. sg. m.:	יְמֵיהָ	jeho den — jeho dny
sg. a pl. se suffixem 1. os. pl.:	יְמֵינוּ	náš den — naše dny

Co se týče výslovnosti tvaru יְמֵינוּ ve významu *naše dny*, uvádí Frank (str. 89), že se jedná o tradiční výslovnost, za správnou však považuje punktační יְמֵינוּ.

Z důvodů názorného předvedení nominální flexe jsme uvedli úplné paradigma podstatného jména v sg. i pl. s přivlastňovacími (posesivními) suffixy, včetně tří stavů bez přivlastňovacích suffixů, v nichž se podstatná jména mohou vyskytovat. Doloženy jsou však pouze tvary označené *. V následujících paradigmatech jsou uváděny pouze skutečně existující tvary.

(Tvary bez suffixů jsou označovány stejně jako v hebrejštině, tzn. status absolutus, status constructus a status determinatus. Vzhledem k vývoji v aramejštině b.T. se významy těchto statů nekryjí vždy s významy, které označují v hebrejštině, tzn. základní tvar substantiva, vázaný tvar substantiva a určité substantivum. Viz k tomu výklad o morfologii substantiv, str. 62–63. Z následujících paradigmat vyplývá, že status determinatus zpravidla vyjadřuje neurčené substantivum, status constructus může vyjadřovat i status absolutus a někdy naopak statem absolutem může být vyjádřen status constructus.)

Jako další příklad pravidelně flektovaného maskulina uvádíme substantivum ם ן ף ve významu *ústa, ústí, otvor*.

Singulár:	aram.	hebr.
Status absol.	פּוּם (Eruv. 53b)	פֶּה
Status constr.	פּוּם-	פֶּה-
Status determ.	פּוּמָא	פֶּה, הַפֶּה

Se suffixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	פּוּמִידָ	פִּידָ	<i>tvá ústa</i>
3. os. m.	(Eruv. 87b, Sota 47, Kid. 72a) פּוּמִיָּה	פִּיו	<i>jeho ústa</i>
3. os. f.	פּוּמִיָּה	פִּיהָ	<i>její ústa</i>

Se suffixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Moed kat. 25a) פּוּמִיָּן	פִּינוּ	<i>naše ústa</i>
2. os. m.	פּוּמִיָּכוּ פּוּמִיָּכוּ	פִּיכֶם	<i>vaše ústa</i>
3. os. m.	פּוּמִיָּהוּ פּוּמִיָּהוּ	פִּיהֶם	<i>jejich ústa</i>

Plurál není doložen.

Status constr. slova פּוּם je doložen v nejrůznějších spojeních, např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
לְפּוּם	לְפִי	podle
	עַל פִּי (Sanh. 25b)	u, při
עַל פּוּם גּוּבְנָא (Nida 69b)	עַל פִּי הַבּוּר	u ústí studny
עַל פּוּם דְּנִי (Ber. 56a)	עַל פִּי חֲבִיזָה	u ústí sudů
עַל פּוּם חֲנוּפָא (Šab. 21a)	לְפִנֵּי הַחֲנוּת	před obchodem

Nepravidelná flexe

a) **v z o r:** אָב — *otec, předeek*

V singuláru (kromě tvaru se sufixem přivlastňujícím 1. os. sg.) jsou sufixy připojovány k nepravidelnému základu אָבִי *avu*, v pl. ke tvaru feminina a kmen je kromě toho rozšířen o הַ (viz výše, str. 64–65).

Singulár:	aram.	hebr.
Status determ.	אָבָא	הָאָב, אָבִי

Se suffixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	אַבָּא	אָבִי	<i>můj otec</i>
2. os. m.	אַבִּידָ	אָבִיךָ	<i>tvůj otec</i>
2. os. f.	אַבִּידָ	אָבִיךָ	<i>tvůj otec</i>
3. os. m.	אַבִּיהִי אָבִיהִי	אָבִיו	<i>jeho otec</i>
3. os. f.	אַבִּיהִיא אָבִיהִיא	אָבִיהָ	<i>její otec</i>

Se suffixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	אַבִּנָּא אָבוּן	אָבִינוּ	<i>naš otec</i>
2. os. m.	אַבּוּכוּן	אָבִיכֶם	<i>vaš otec</i>
3. os. m.	אַבּוּהוּן	אָבִיהֶם	<i>jejich otec</i>

Tvar 3. os. sg. m. אָבִיהִי je doložen v Ketub. 63a a Nazir 30a.

Tvar se sufixem 1. os. pl. אָבוּנָא je doložen v BM 34b a tvar אָבוּן je doložen v Ber. 18b, Pes. 31a a Ketub. 92a.

Plurál:	aram.	hebr.
Status absol.	אַבְּהִי	אָבוֹת
Status determ.	אַבְּהִיא	הָאָבוֹת, אָבוֹת

Se suffixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	אַבְּהִיא אָבְּהִיא	אָבוֹתִי	<i>moji otcové</i>
2. os. m.	אַבְּהִיךָ	אָבוֹתֶיךָ	<i>tvoji otcové</i>
3. os. f.	אַבְּהִיהָ	אָבוֹתֶיהָ	<i>jeho otcové</i>

Se suffixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	אַבְּהִינָּא אָבְּהִינָּא	אָבוֹתֵינוּ	<i>naši otcové</i>
3. os. m.	אַבְּהִיהֶוּ	אָבוֹתֵיהֶם	<i>jejich otcové</i>

Tvar statu absolutu doložen ve spojení בְּרֵ-אָבִיהִי, hebr. בְּנֵ-אָבוֹת (Meg. 53a).

Tvar s přivlastňovacím sufixem 1. os. pl. אָבְּהִינָּא je doložen v Pes. 50b a BB 7a, tvar אָבְּהִינָּא v BB 7a a tvar אָבְּהִינָּא v Pes. 50b.

Tvar s přivlastňovacím sufixem 3. os. pl. m. אָבְּהִינָּא je doložen v Meg. 15a.

Shodné tvary:

Status determinatus sg. a tvar sg. s přivlastňovacím sufixem 1. os. sg. spol. אָבֹתֵךְ otec/můj otec
sg. se sufixem 2. os. sg. m. a se sufixem 2. os. sg. f. אָבֹתֶיךָ tvůj (m)/tvůj (f) otec.

b) Stejným způsobem jako אָבֹתֶיךָ je v singuláru flektováno i substantivum אָבִי, hebr. אָבִי, česky *bratr*. V plurálu však substantivum אָבִים nemá ani formu feminina, ani rozšířený kmen.

Singulár: aram. hebr.

Status determin. אָבִי אָבִים

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.		אָבִיךָ	<i>tvůj bratr</i>
3. os. m.		אָבִיו	<i>jeho bratr</i>
3. os. f.	(BM 85a)	אָבִיהָ	<i>její bratr</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.		אָבִינוּ	<i>naš bratr</i>
2. os. m.		אָבִיכֶם	<i>váš bratr</i>

V plurálu se však flexe substantiv אָבִים a אָבִים liší.

Plurál: aram. hebr.

Status constr. אָבִים, אָבִים - אָבִי

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.	(BB 151a)	אָבִיו	<i>jeho bratři</i>
3. os. f.	(BB 141a)	אָבִיהָ	<i>její bratři</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.		אָבִינוּ	<i>naši bratři</i>

V nepunktovaném textu jsou tvary sg. s přivlastňovacími sufixy 3. os. sg. m., 3. os. sg. f. a tvar plurálu s přivlastňovacím sufixem 3. os. sg. m. (אָבִיו) shodné, tzv. homografy.

c) **vzor:** אָבִי — jméno

Singulár tohoto typu substantiv je pravidelný, v plurálu se objevují tvary s kmenem rozšířeným o ה, případně s femininním zakončením.

Singulár: aram. hebr.

Status determin. אָבִי אָבִים, אָבִים

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Šab. 145b aj.)	אָבִי	<i>mé jméno</i>
2. os. m.		אָבִיךָ	<i>tvé jméno</i>
2. os. f.	(Ber. 20a, Ta'an. 25a)	אָבִיךָ	<i>tvé jméno</i>
3. os. m.		אָבִיהָ	<i>jeho jméno</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.		אָבִיהוּ	<i>jejich jméno</i>

Doložené tvary plurálu:

Status determinatus: אָבִים אָבִים, אָבִים (Git. 11b)

Status constructus: אָבִים אָבִים (Git. 34b aj.)

Se sufixem objektu 3. os. pl. m. אָבִים אָבִים אָבִים (Git. 11b)

d) **vzor:** אָבִי

V singuláru jsou sufixy připojovány k základu -בר, v plurálu k základu -בני.

Singulár: aram. hebr.

Status absol. אָבִי אָבִי

Status constr. אָבִיךָ אָבִיךָ

Status determin. אָבִיךָ אָבִיךָ

Ve statu absolutu je doložen i tvar אָבִי, např. v Ber. 5b nebo v BB 116a.

Podobně jako v hebrejštině, vyskytuje se i v aramejštině b.T. substantivum אָבִי v různých spojeních např.: אָבִי אָבִי (Jev. 45b), אָבִי אָבִי, hebr. אָבִי אָבִי, hebr. אָבִי אָבִי a četných jiných.

Ve spojení se slovem אָבִי často dochází ke zkrácení v pouhé אָבִי, které se jako prefix připojuje ke slovu אָבִי a vzniká tvar אָבִי אָבִי případně i אָבִי אָבִי, např.: אָבִי אָבִי אָבִי (BM 83b).

אָבִי může být i zkrácenou formou statu constructu slova אָבִי, který v plném tvaru zní אָבִי.

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Jev. 37b aj.) בְּרַאִי בְּרִי	בְּנִי	<i>můj syn</i>
2. os. m.	(Ta'a. 24a aj.) (Sota 49a, Kid. 30a) בְּרִיךְ בְּרִיךְ	בְּנֶךְךָ	<i>tvůj syn</i>
2. os. f.	(Šab. 156b aj.) בְּרִיךְ	בְּנֶךְךָ	<i>tvůj syn</i>
3. os. m.	בְּרִייה	בְּנוֹ	<i>jeho syn</i>
3. os. f.	בְּרִיה	בְּנֶהָ	<i>její syn</i>

Plurál: aram. hebr.
 Status absol. בְּנִין (Ber. 10a aj.) בְּנִים
 Status constr. בְּנֵי, בְּנֵי, הַבְּנִים
 Status determ. בְּנֵינָא (BB 142b) הַבְּנִים, בְּנֵים

Podobně jako v sg. se i v pl. vyskytuje substantivum בני, בנין v různých spojeních, např.: בני סַעְרָבָא, hebr. בני אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, hebr. בני אִינְשָׂא, בני אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, hebr. בני אָדָם (Tam. 32a) a řada jiných.

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(BB 143a) בְּנֵאִי	בְּנֵי	<i>moji synové</i>
2. os. m.	בְּנֶךְךָ	בְּנֶיךָ	<i>tvoji synové</i>
2. os. f.	(Moed kat. 20a) בְּנֵיךָ	בְּנֶיךָ	<i>tvoji synové</i>
3. os. m.	(Sanh. 70b aj.) (Sanh. 96a) בְּנֵיהֶוּ בְּנֵיהֶוּ	בְּנֵיהֶוּ	<i>jejich synové</i>
3. os. f.	(BK 80b) בְּנֵיהֶוּ	בְּנֵיהֶוּ	<i>jejich synové</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	(Ber. 13b) בְּנֵיכֹוּ	בְּנֵיכֶם	<i>tvoji synové</i>
3. os. m. f.	בְּנֵיהֶוּ	בְּנֵיהֶם / הֵן	<i>jejich synové</i>

Femininum

Pravidelná flexe

vzor: נִעְתָּא — *mínění, názor*

Singulár: aram. hebr.
 Status determ. נִעְתָּא נִעְתָּא, נִעְתָּא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	נִעְתָּאִי נִעְתָּאִי	נִעְתָּאִי	<i>můj názor</i>
2. os. m.	נִעְתָּךְ	נִעְתָּךְ	<i>tvůj názor</i>
3. os. m.	נִעְתָּיה	נִעְתָּו	<i>jeho názor</i>
3. os. f.	נִעְתָּה	נִעְתָּהָ	<i>její názor</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	נִעְתָּנֵוּ	נִעְתָּנֵוּ	<i>náš názor</i>
2. os. m.	נִעְתָּיְכֹוּ	נִעְתָּכֶם	<i>váš názor</i>
3. os. m.	נִעְתָּיהֶוּ (Tam. 32a) נִעְתָּיהֶוּ	נִעְתָּהֶם	<i>jejich názor</i>

Přivlastňovací sufixy pl. jsou připojovány k plurální formě základu.

Podobně jsou flektována i další feminina, např. נִירְתָּא, רְשׁוּתָא aj.

רְשׁוּתָא — *сила, autorita, oblast, území*

Singulár: aram. hebr.
 Status determin. רְשׁוּתָא רְשׁוּתָא, רְשׁוּתָא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	רְשׁוּתְךָ	רְשׁוּתְךָ	<i>tvá oblast</i>
3. os. m.	רְשׁוּתֵיהֶוּ	רְשׁוּתוֹ	<i>jeho oblast</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	רְשׁוּתֵיכּוֹ	רְשׁוּתְכֶם	<i>vaše oblast</i>
3. os. f.	רְשׁוּתֵיהוּ (Eruv. 63b, BK 56b)	רְשׁוּתָם	<i>jejich oblast</i>

Plurál není v aramejštině b.T. doložen.

vzor: גְּזִירָתָא — *nařízení, edikt, obřízka*

Singulár: aram. hebr.

Status determin. גְּזִירָתָא גְּזִירָה, גְּזִירָה

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.	גְּזִירָתֵיהּ (Šab. 33b)	גְּזִירָתוֹ	<i>jeho nařízení</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. pl.	גְּזִירָתֵיהוּ (Ta'a. 22a, 29a)	גְּזִירָתָם	<i>jejich nařízení</i>

Plurál není v aramejštině b.T. doložen.

Nepřavidelná flexe

V singuláru jsou sufixy připojovány k základu, který má formu maskulina. Jediný doložený tvar plurálu (viz níže) má formu feminina.

vzor: אֲרֵשָׁא — *země, půda*

V singuláru jsou sufixy připojovány k základu, který má formu maskulina. Plurální tvary, jak o tom svědčí jediný doložený tvar plurálu (viz níže), mají formu feminina.

Singulár: aram. hebr.

Status determin. אֲרֵשָׁא אֲרֵשָׁא, אֲרֵשָׁא אֲרֵשָׁא, אֲרֵשָׁא אֲרֵשָׁא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	אֲרֵשָׁא	אֲרָצִי	<i>má země</i>
2. os. m.	אֲרֵשִׁיךָ	אֲרָצֶךָ	<i>tvá země</i>
2. os. f.	אֲרֵשִׁיךְ	אֲרָצֶיךָ	<i>tvá země</i>
3. os. m.	אֲרֵשֵׁיהּ	אֲרָצוֹ	<i>jeho země</i>
3. os. f.	אֲרֵשֵׁיהּ	אֲרָצֶיהָ	<i>její země</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Sanh. 94a) אֲרֵשֵׁין	אֲרָצֵינוּ	<i>naše země</i>
2. os. m.	(Šab. 116b) אֲרֵשֵׁיכוֹן (Sanh. 94a) אֲרֵשֵׁיכּוֹ	אֲרָצְכֶם	<i>vaše země</i>
3. os. m.	אֲרֵשֵׁיהוּן, אֲרֵשֵׁיהוּן אֲרֵשֵׁיהוּ (Kid. 72b, Sanh. 64a)	אֲרָצָם	<i>jejich země</i>

Plurál: aram. hebr.

Status determ. אֲרֵשֵׁין אֲרָצוֹת, אֲרָצוֹת

Podobným způsobem jsou flektována i další substantiva, např. אֲרוּחָא nebo אֲרוּחָא.

vzor: נַפְשָׁא — *duše*

V singuláru jsou sufixy připojovány k formě maskulina, v plurálu k formě feminina. Co se týče významu, překládá se toto substantivum se sufixy: *já sám, ty sám, on sám atd.*, odpovídá tedy hebrejskému výrazu אֲנִי אֲצִמִי *ani acmi*, הוּא אֲצִמִי *hu acmo* atd. (viz paradigma). Plurál není v aramejštině b.T. doložen.

Singulár: aram. hebr.

Status determ. נַפְשָׁא נַפְשָׁא, נַפְשָׁא נַפְשָׁא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.		נְפִשֵׁי עַצְמִי	<i>má duše</i>
2. os. m.		נְפִשְׁךָ עַצְמְךָ	<i>tvá duše</i>
2. os. f.	נְפִשֶׁיךָ (Moed kat. 16b aj.)	נְפִשְׁךָ עַצְמְךָ	<i>tvá duše</i>
3. os. m.		נְפִשׁוֹ עַצְמוֹ	<i>jeho duše</i>
3. os. f.		נְפִשָּׁהּ עַצְמָהּ	<i>její duše</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.		נְפִשֵׁינוּ עַצְמָנוּ	<i>naše duše</i>
2. os. m.	נְפִשֵׁיכֶם (Pes. 69b, Git. 60b, Nida 61a)	עַצְמְכֶם נְפִשְׁכֶם	<i>vaše duše</i>
3. os. m.		נְפִשֵׁיהֶם עַצְמָם	<i>jejich duše</i>

vzor: אֹרְחָא — *cesta, způsob*

Singulár: aram. hebr.
 status constr. אֹרְחָא (אֹרְחָא, דְרָחָא)
 status determ. אֹרְחָא (אֹרְחָא, דְרָחָא)

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.		אֹרְחָהּ (דְרָחָהּ)	<i>jeho cesta</i>
3. os. f.	אֹרְחָהּ אֹרְחָהּ (Ketub. 65a, Sota 12b)	אֹרְחָהּ (דְרָחָהּ)	<i>její cesta</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Suka 52a)	אֹרְחֵינוּ (דְרָחֵינוּ)	<i>naše cesta</i>

Status constructus doložen pouze ve spojení אֹרְחָא אֲרֵשָׁא, hebr. דְרָחָא אֲרֵזָן

Plurál: aram. hebr.
 Status determ. אֹרְחָתָא (דְרָחֵיכֶם)
 Doloženo pouze ve spojení אֹרְחָתָא דְאִמְיָהּ, hebr. דְרָכֵי אִמּוֹ (BB 9b nahoře).

vzor: אָחָתָא — *sestra*

V singuláru je flexe pravidelná, v plurálu jsou sufixy připojovány ke kmeni rozšířenému o -l-.

Singulár: aram. hebr.
 status determ. אָחָתָא אָחוֹת, אָחוֹתָא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Meg. 13b aj.)	אָחוֹתֵי אָחָתָא	<i>moje sestra</i>
3. os. m.		אָחוֹתָהּ	<i>jeho sestra</i>

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.	(Sota 43b)	אָחוֹתֵיהוּ	<i>jejich sestra</i>

Plurál: aram. hebr.
 status determ. אָחוֹתָא אָחוֹת, אָחוֹתָא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	(Šab. 57a)	אָחוֹתֵי אָחוֹתֵי	<i>moje sestry</i>
3. os. m.	(Šab. 13a)	אָחוֹתֵיהּ	<i>jeho sestry</i>

vzor: אִמָּא — *matka, maminka*

V singuláru je flexe pravidelná, v plurálu jsou sufixy připojovány ke tvaru rozšířenému o -h-. (Viz Morfologie jmen, str. 65.)

Singulár: aram. hebr.
 Status determ. אִמָּא אִמִּי, אִמִּי אִמָּא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
3. os. m.	(BB 110a)	אִמּוֹ	<i>jeho matka</i>
3. os. f.		אִמּוֹהּ	<i>její matka</i>

Plurál: aram. hebr.
 אַמְהוֹתָא (Kid. 82a) אַמּוֹת, אַמְהוֹת

Tvary pl. se sufixy nejsou doloženy.

vzor: שִׁפְתָא — ret, pysk, řeč; pl. okraje

V singuláru je flexe pravidelná, v plurálu jsou sufixy připojovány ke tvaru rozšířenému o -i-. (Viz Morfologie jmen, kde jsou uvedeny všechny dochované tvary str. 66.)

vzor: שִׁמְעָתָא halachický výrok

V singuláru je flexe pravidelná, v plurálu ke kmeni s pleonasticky zdvojenou koncovkou.

Singulár: aram. hebr.
 Status determ. שִׁמְעָתָא (הַלְכָה שֶׁל אַמּוֹרָא)

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	שִׁמְעָתָיָךְ (Šab. 43b aj.)	שִׁמְעוֹתָיְךָ (הַהֲלָכָה שֶׁבְּפִיךָ)	tvůj halachický výrok
3. os. sg. m.	שִׁמְעָתָיָהּ	שִׁמְעוֹתָיו (הַהֲלָכָה שֶׁבְּפִיו)	jeho halachický výrok

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	שִׁמְעָתָיִין	שִׁמְעוֹתָיִינוּ (הַהֲלָכָה שֶׁבְּפִינוּ)	náš halachický výrok
2. os. m.	שִׁמְעָתָיִיכוּ (Ker. 6a)	שִׁמְעוֹתֵיכֶם (הַהֲלָכָה שֶׁתִּלְמְדוּ)	halacha, kterou učíte
3. os. m.	שִׁמְעָתָיִיהוּ (Suka 10b, Moed kat. 24a, Chul. 48b)	שִׁמְעוֹתָם (הַהֲלָכוֹתֵיהֶם)	jejich halachot

Plurál: aram. hebr.
 Status determ. שִׁמְעָתָא (הַלְכוֹת שֶׁל אַמּוֹרָאִים)

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	שִׁמְעָתָיְךָ (Ber. 56a aj.)	שִׁמְעוֹתֶיךָ (הַלְכוֹתֶיךָ)	tvé halachot
3. os. m.	שִׁמְעָתָיָהּ	שִׁמְעוֹתָיו (הַלְכוֹתָיו)	jeho halachot

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	שִׁמְעָתָיִין (Ta'a. 23a)	שִׁמְעוֹתָיִינוּ (הַלְכוֹת שֶׁבְּפִינוּ)	naše halachické výroky
2. os. m.	שִׁמְעָתָיִיכוּ (Hor. 12a)	שִׁמְעוֹתֵיכֶם (הַלְכוֹת שֶׁלְכֶם)	vaše halachot

vzor: בְּרֵתָא — dcera

V singuláru jsou sufixy připojovány ke kmeni -בְּרֵת-, v plurálu -בָּנֵת-. (Srov. substantivum בַּר, maskulinum, IV. paradigma, str. 73–74.)

Singulár: aram. hebr.
 status constr. בְּרֵתָא -בְּרֵתָא
 status determ. בְּרֵתָא בְּרֵתָא

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. sg.	בְּרֵתָא (BM 85a) בְּרֵתֵי בְּרֵתָא (Ketub. 54a aj.)	בְּרֵתִי	moje dcera
2. os. m.	בְּרֵתָא בְּרֵתָא / בְּרֵתָא (Kid. 45a)	בְּרֵתְךָ	tvoje dcera
2. os. f.	בְּרֵתָא	בְּרֵתְךָ	tvoje dcera
3. os. m.	בְּרֵתָא	בְּתוֹ	jeho dcera
3. os. f.	בְּרֵתָא	בְּתֶהּ	její dcera

Následující tvary s přivlastňovacími sufixy v plurálu nejsou v aramejštině b.T. doloženy. Uvádíme je pouze z důvodů úplnosti paradigmatu.

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	בְּרַחֲנָא	בָּתָּנוּ	naše dcera
2. os. m.	בְּרַחֲכוּן	בָּתְּכֶם	vaše dcera
3. os. m.	בְּרַחֲהוּן	בָּתָּם	jejich dcera

Plurál:	aram.	hebr.
Status absol.	בְּנָן	בָּנוֹת
Status determ.	בְּנַחֲא	הַבָּנוֹת

Se sufixy sg.	aramejsky	hebrejsky	překlad
2. os. m.	בְּנַחֲדָךְ	בְּנוֹתֶיךָ	tvé dcery
2. os. f.	בְּנַחֲדֵיךְ	בְּנוֹתֶיךָ	tvé dcery
3. os. m.	בְּנַחֲתֵיהָ	בְּנוֹתָיו	jeho dcery

Se sufixy pl.	aramejsky	hebrejsky	překlad
1. os. spol.	בְּנַחֲתֵין	בְּנוֹתֵינוּ	naše dcery

Status absolutus בְּנָן ve významu hebrejského statu absolutu בָּנוֹת je doložen pouze ve spojení בְּנָן נִקְבָּן, hebr. בְּנוֹת נִקְבּוֹת (Mišna, Ketub. 4,11). Týž tvar ve významu hebr. statu constructu je doložen ve spojení בְּנָן דְּמִוְרֵין אֵינָן, hebr. בְּנוֹת מִוְרָה הִוְרָאָה הֵן (Ketub. 23a).

Syntax

Vyjádření neutra

1) Vyjádření neutra pomocí substantivizovaného adjektiva viz Přídatná jména str. 98.

2) Ve významu neutra lze použít i femininní tvary ukazovacího zájmena, např.:
 דְּדָא בֵּיהּ כּוּלָּהּ בֵּיהּ. *Deda bej kula bej.* V kom je **toto**, v tom je **všechno**.
 דְּלֹא דָא וְלֹא דָא. *Dela ha ve-la ha.* Kde není ani **to**, ani **ono**.

3) Mluvčí může mít na mysli substantivum מִלְתָּא *mitla* (slovo), jímž se vyjadřuje neurčitý, neutrický podmět, které je však zamlčeno, vztahuje se k němu však pronominální sufix, který je též chápán neutricky, např.:

שְׂמַע מִינָהּ. *Šema mina.* Vyrozuměj z toho, usud' z toho.
 דִּין מִינָהּ. *Dun mina.* Usud', vyvod' z toho.
 מַאי נִפְקָא לָן מִינָהּ? *Maj nafka lan mina?* Co z toho pro nás plyne, vyplývá?

Status absolutus a status determinatus (emphaticus)

(Stov. paradigmata, str. 67nn.)

1) Mezi oběma rozlišujeme ve zbytcích starého jazyka (ve starších vrstvách jazyka).

a) Příklad použití statu absolutu (tvaru nedeterminovaného substantiva):

הוּא גֵבַר בְּכוּלָּהּ. *Hu gevar be-chula.*
 Je mužem ve všem.
 בְּאַתֵּר דְּלִית גֵּבַר תָּמֹן הוּי גֵבַר. *Be-atar de-le(j)t gevar taman hevi gevar.*
 Na místě kde není muž, tam buď mužem.

b) Příklad použití statu determinatu (tvaru determinovaného substantiva v determinovaném významu):

גּוֹלְיָא רַכִּיכִין וְאִמְרִיא דָא דְקִין. *Gozlaja rakichin ve-imraja da dekin.*
 Tyto holubice jsou něžné a tato ježnata malá.

2) V mladších vrstvách jazyka, které v aramejštině b.T. převažují, zanikl významový rozdíl mezi statem absolutem a statem determinatem. Status absolutus byl totiž téměř zcela vytlačen z užívání statem determinatem, který nabyl významu obou a vyjadřuje jak determinované, tak nedeterminované jméno. Příkladem může být varianta jednoho z výše uvedených příkladů použití nedeterminovaného substantiva:

vedle ... בְּאַתֵּר דְּלִית גֵּבַר... *Be-atar de-le(j)t gevar...*
 existuje: ... בְּאַתֵּר דְּלִית גֵּבַר... *Be-atar de-le(j)t gavra...*

3) Existují však případy, kdy se status absolutus udržel:

a) Ve výrazech pro neurčitá zájmena:

פְּלָן *plan* kdosi, cosi דּוּכְתָא פְּלָן *duchta plan* jakési místo
 דּוּךְ פְּלָן *doch plan*
 אֵינִישׁ *eneš* někdo, kdosi, člověk

b) V některých spojeních s předložkami, která mají adverbialní charakter:

aramejsky	hebrejsky	česky
מִלְעֵיל	מִלְמַעְלָה	nahoře
לְעַגְלָא	מִזְרָה	brzy (Ber. 18b, Sanh. 52a)
בְּעַגְלָא	מִזְרָה	brzy (Pes. 75a)
מֵרֵישׁ	לְפָמִים, בְּרֵאשׁוֹנָה	zprvu, zpočátku, nejprve

Avšak i v tomto typu spojení se objevují tvary statuu determinatu, např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
בְּנִחוּתָא	be-nichuta	klidně, pomalu
בְּדִינָא	be-dina	práve
בְּעֻלְמָא	be-alma	pouze, jedině
מֵעִיקָרָא	me-ikara	zprvu, zpočátku, nejprve
	(= me-reš)	
בְּדַמְעִיקָרָא	בְּרֵאשׁוֹנָה, לְפָנֵי בְּנֵי לְפָנִים, כְּבַתְחִלָּה	jako před tím, jako na počátku

Podobně i ve spojeních s כָּל- (kol) každý, je obvykle status determinatus, např.:

כָּל יוֹמָא	kol joma	כָּל יוֹם	každý den
בְּכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא	be-chol ša'ata ve-ša'ata	כָּל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא	každou hodinu
כָּל עֲבָדָא	kol avda	כָּל עֲבָד	každý služebník

Výjimkou však je:

כָּל חַד וְחַד	kol chad ve-chad	כָּל אֶחָד וְאֶחָד	jeden každý
----------------	------------------	--------------------	-------------

c) Status absolutus je však nutný u predikativních adjektiv, tzn. u těch, která ve větě zaujímají funkci přísudku, např.:

חֵלְמָא בִישָׂא עֲדִיף מְחֵלְמָא טָבָא.	Chelma biša adif me-chelma tava.
	Špatný sen je lepší než dobrý sen.
בוֹצִינָא טָב מְקָרָא.	Bucina tav mi-kara.
	Mladá dýně je lepší než vzrostlá dýně.

אַחְתֵּי דְשַׁפְרָא מִנֵּי. Achti de-šapira minaj.
Moje sestra, která je hezčí než já. (BM 84a)

טָב גַּבְרָא. Tav gavra.
Ten muž je dobrý.

(Oproti tomu טָבָא טָבָא גַּבְרָא má význam Ten dobrý muž.)

Zdánlivou výjimkou je:

הוּא טָבָא וְטָבָא לְהוּי. Hu tava ve-tava lehve(j).

Je dobrý a bude dobrý.

Zde je však nutno doplnit slovo חֵלְמָא (sen) a správný překlad pak zní:

Je to dobrý sen a zůstane dobrým snem. (Srov. též Marcus, str. 54/ 10. 6.)

Status constructus a vyjádření genitivu

(Srov. Margolis, [§] 44, str. 63–65; Frank, Gramatika, str. 101.)

1) Status constructus jako vyjádření genitivního vztahu je častý ve starší vrstvě jazyka a v příslovích, např.:

אַבָּב חֲנַנְוָתָא	abav chanvata	
	u dveří krámů (Šab. 32a)	
קוֹל חֲבַרְיָה	kol chavrej	
	hlas jeho přítele (bližního)	
בִּשְׁמַי שְׁמַיָּא	bi-šme(j) šmaja	
	v nebesích nebes	
אִיתָא אָבָא	itat aba	
	otcova žena (Ketub. 52b, 54b)	
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	benat Jisra'el	
	dcery Izraele (dcery jisra'elské)	

2) V mladších vrstvách jazyka se status constructus vyskytuje:

a) Ve vlastních jménech, např.:

טוּר מַלְכָּא	Tur malka	הַר הַמְלִיךָ	(místní jméno, např. v Git. 55b)
נְהַר אָבָא	Nehar aba		(místní jméno, Šab. 140b)

b) V pevných spojeních představujících jeden významový celek (komposita), např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
עמר גופנא <i>amar gufna</i>	צמר גפן	bavlna
ריש ירחה <i>Reš jarcha</i>	ראש חדרש	začátek měsíce (Roš chodeš)
ריש שטא <i>Reš šata</i>	ראש השנה	začátek roku (Roš ha-šana)
מרי ביתא <i>mare(j) bejta</i>	בעל בית	pán domu, hospodář (hebr. ba'al bajit)
אורח ארשא <i>orach ar'a</i>	דרך ארץ	zvyk, obyčej

c) Velmi častá jsou tato spojení s některými běžnými substantivy jako בר *bar*, בת *bat*, nebo בית *be(j)t*, např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
בר ישראל <i>bar Jisra'el</i>	בן ישראל	syn Izraele, Izraelita, Žid
בר מערבא <i>bar Ma'arava</i>	בן ארץ ישראל	obyvatel Izraele (doslova: <i>syn západu</i>)
בר עלמא דאתי <i>bar alma de-atej</i>	בן העולם הבא	syn budoucího věku (Ta'a. 22a)
בר גברא <i>bar gavra</i>	בן האיש	syn (toho) muže
בי מלכא <i>be(j) malka</i>	בית המלך	královský dvůr
בי הלולא <i>be(j) hilula</i>	בית משתה (של חתונה)	dům svatby

(Srov. Marcus, str. 12.)

d) Ve statu constructu feminina někdy odpadá koncový konsonant *tav*, např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
צבו ביתיה <i>cevu be(j)tej</i>	רצון ביתו	potřeba jeho domu (Joma 86b aj.)
פלגו נזקא <i>palgu nizka</i>	חצי נזק	polovina škody

e) Status constructus se také uchoval ve jménech, která se stala předložkami, např.:

aramejsky	hebrejsky	česky
לפום <i>le-fum</i>	לפי, על פי	podle
חלף <i>chalaf</i>	תחת	místo (čeho) (Šab. 129a) neboť (Sanh. 94b)

משום	<i>mišum</i>	מפני, מחמת, מטעם	pro, kvůli
אגב	<i>agav</i>	על גב, על ידי, עם	s, prostřednictvím
כגון*	<i>kegon</i>	כמו	jako
כאין	<i>ke'e(j)n</i>	כמו	po, za
בחר	<i>batar</i>	אחר	po
לבחר	<i>le-vatar</i>	לאחר	po
בגו	<i>be-go</i>	בתוך	v
לגו	<i>le-go</i>	לתוך	do
מינו	<i>mi-go</i>	מנתוך	z, ze
תחותי**	<i>techote(j)</i>	תחת	pod
עילוי	<i>ilave(j)</i>	על	na, přes
קפיי***	<i>kame(j)</i>	לפני	před
אחורי	<i>achorej</i>	אחרי, אחורי	za

* Doloženo ve spojení כגון אגב, hebr. כמוני, česky *jako já* (Joma 86a aj.).

** Doloženo se sufixem 1. os. sg. תחותי, hebr. תחת, česky *místo mě* (AZ 10a).

*** Doloženo se sufixem 1. os. sg. קפיי, hebr. קפא, česky *předě mnou*.

3) Kromě výše uvedených případů je v mladších vrstvách jazyka nahrazen status constructus následujícími konstrukcemi:

a) První část genitivního spojení je ve statu determinatu (s určitým členem), druhá část spojení je uvozena relativní částicí ו-/ו- (indikativem genitivu), např.:

אתרא דשמואל	<i>atra di-Šemu'el</i>	místo Šemuelovo
מערתא דאברהם	<i>me'arta d^e-Avraham</i>	jeskyně Avrahamova
גלימי דאנשי	<i>glime(j) de-enaše(j)</i>	modlitební pláště (tality) mužů
מלכותא דשמיא	<i>malchuta di-šmaja</i>	království nebes
אמהא דינוקי	<i>imahata de-januke(j)</i>	matky malých dětí

Stejná konstrukce se vyskytuje i po ukazovacích zájmenech, např.:

הא דרב המנוא *ha de-rav Hamnuna* to rabiho Hamnuny

b) První část genitivního spojení má pronominální sufix, který se v rodě i čísle shoduje s druhou částí genitivního spojení (proleptický sufix) a druhá část genitivního spojení je stejně jako v předcházejícím případě uvozena relativní částicí *de* — (případně *di-*; indikátor genitivu), např.:

אבוה דשמואל *avuh di-Šemu'el* otec Šemu'elův
doslova: jeho otec, totiž Šemu'elův

זוּזֵי דְאֵנִישׁ	zuze(j) de-eniš	peníze jakéhosi člověka doslova: jeho peníze, totiž jakéhosi člověka
בְּרַתֵּיהּ דְרַב חֲסִדָּא	beratej de-rav Chisda	dcera rabiho Chisdy doslova: jeho dcera, totiž rabiho Chisdy
נַפְשָׁא דְרַבִּיתָא	nafša di-ravita	duše dívky doslova: její duše, totiž té dívky

Shrnutí:

V aramejštině b.T. se tedy můžeme setkat se třemi způsoby vyjádření výroku „syn toho muže“:

1) pomocí relativní částice, která indikuje genitiv:	בְּרָא דְגַבְרָא	bera
de-gavra
2) pomocí této relativní částice a proleptického sufiku:	בְּרֵיהּ דְגַבְרָא	berej
de-gavra
3) pouhým statem constructem:	בַּר גַּבְרָא	bar
gavra

(Srov. Marcus, str. 11–12.)

c) Genitiv vyjádřený pomocí relativní částice *de-* nebo *di-* se může vyskytovat i samostatně, bez předcházejících jmen, k nimž se váže, ta však musí vyplývat ze souvislosti, např.:

שׁוּתָא דְיַנּוּקָה בְּשׁוּקָה אׁ דְאֵמִידָּהּ	Šuta de-janoka bē-šuka o de-avuh o de-imej. Hovor dítěte na tržišti je buď (hovorem) jeho otce nebo jeho matky.
אַמְצָאֵי דְיַתְמֵי	Emce'ej de-jatmej. Prostřední je sirotků.
דְאָבָא עַדִּיפָא מְדַבְרָא	De-aba adifa mi-di-bera. To otcovo je lepší než to synovo.
טָבָא דְנַפְתָּא מְדַבְרַנְּתָא	Tava de-napacha mi-de-var napacha. To kovářovo je lepší než to kovářova syna.

d) Pronominální sufix je někdy připojen k předložce a anticipuje tak jméno, které následuje a je uvozeno relativní částicí, např.:

אַבְיֵי הָהּ יָתֵב קַמֵּיהּ דְרַבָּהּ	Abaje hava jatev kamej de-Raba. Abaje sedával před Rabou (BM 30b). Doslova: Abaje sedával před ním, totiž před Rabou.
כּוּוֹתֵיהּ דְרַב מִסְתַּבְרָא	Kavatej de-Rav mistabra. Podle Rava to dává smysl (Br 40b). Doslova: Podle něho, totiž Rava to dává smysl.

(Srov. Frank, Grammar, str. 101/9. 26.)

Přířazení

(Srov. Margolis, § 45., str. 65–66; Frank, Grammar, str. 86.)

1) Atributivní adjektivum (participium) se shoduje se substantivem, k němuž patří, (je přiřazeno) v rodě a čísle a stojí vždy za ním buď ve statu absolutu, nebo ve statu determinatu. Příklady:

מְאִיגַר רָם לְבִירָא עֲמִיקָתָא	me-igar ram le-vira amikta z vysoké střechy do hluboké jámy
גַּבְרָא רַבָּא	gavra raba velký (významný) muž
גַּבְרָא חַכִּימָא	gavra chakima moudrý muž
אִיתְתָּא אַחֲרִיתֵי	iteta achriti jiná (druhá) žena
מְלִתָּא קַמֵּיתָא	milita kamajta dřívější stav
גַּבְרֵי רַבְרַבֵּי	gavrej ravrevej významní mužové
גַּבְרֵי חַכְמֵי	gavrej chakimej nějací/ti moudří muži
סַכִּינָא חַרִּיפָא	sakina charifa nějaký/ten ostrý nůž
מְדִינְתָא רַבָּתָא	medinta raba to velké město
גַּרְמֵי קַטִּינֵי	gamej katinej malé kosti
מְדִינְתָא רַבְרַבְתָּא	medinata ravrevata nějaká/ta velká města
חַמְרֵי חִיּוּרְתָא	chamarej chivarata bílé oslice

Výjimkou nejsou ani následující výrazy:

עֵינָא אַוּוִירָא	<i>ejna avira</i>	slépé oko
עֵינָא בִישׁ	<i>ejna biša</i>	zlé oko
לִישָׁנָא בַּחֲרָא	<i>lišana batra</i>	poslední výraz

Slovo עֵינָא *ejna* oko kolísá v rodě a slovo לִישָׁנָא *lišana* jazyk je vždy chápáno jako maskulinum.

(Pozn.: Margolis, str. 65–66 uvádí možné výjimky, i ty jsou však sporné:

אַיִנִישׁ גּוּצָא	<i>eniš guca</i>	malý muž
אַיִנִישׁ מַעְלָא	<i>eniš me'alja</i>	vznešený muž.)

Příklad spojení substantiva s participiem:

מַלְכוּתָא קְטִייעָא *malchuta keti'ata* okleštěná říše (Pes. 87b)

Výjimku z postavení atributivního adjektiva za substantivem tvoří řadové číslovky, které mohou stát před substantivem, např.:

עֲשִׂירָאָה בִּיר (בִּיר) *asira'a ber (bir)* můj desátý syn (Ber. 5b)

Apozice

(Srov. Marcus, str. 24.)

Dvě jména stojící vedle sebe ve stejném čísle pádu a rodu a která nejsou spojena v konstrukčním genitivním spojení, jsou v tzv. apozici.

Za apozici lze považovat nomina stojící na druhém místě ve výrazech:

אַיִנְשֵׁי בְּרוּחֵי	<i>enašej badochej</i>	obveselovači
גַּבְרֵי נַגְרֵי	<i>gavrej nagarej</i>	truhláři

V rukopisech jsou četné apoziční konstrukce při udávání měr. Vedle apozičních konstrukcí se však v tištěných verzích vyskytují textové varianty s běžnějším genitivním spojením. Příklad:

תְּרֵי קַבֵּי תַמְרֵי קַבָּא קַשְׂיִתָּא וּסְרִיחַ. *Trej kabej tamrej kaba kašjata u-sriach.*

Var.: דְּתַמְרֵי, דְּקַשְׂיִתָּא *de-tamrej, de-kašjata*

Dva kaby datlí se rovnají jednomu kabu obilí a něčemu nad to (Joma 79b).

תֵּלַת מֵאָה גַּרְבֵּי מִשְׁחָא. *Telat me'a garbe(j) mišcha.*

Var.: דְּמִשְׁחָא *de-mišcha*

Tři sta džbánů oleje (BB 73b). V tomto případě je varianta s apozicí v tištěné edici.

תַּרְתֵּי מִזְגֵי חַמְרָא. *Tarte(j) mazge(j) chamra.*

Var.: דְּחַמְרָא *de-chamra*

Dva poháry vína (BB 73b, Suka 53a). Také v tomto případě je varianta s apozicí v tištěné edici.

Konstrukce s כּוֹל *kol*

(Srov. Margolis, § 46, str. 66–67.)

1) Samostatný status determinatus כּוֹלָא *kola* „všechno“ se vyskytuje ve starší vrstvě jazyka, např.:

הוּא גֵבַר בְּכוֹלָא. *Hu gevar be-kola.* Je mužem ve všem.

2) Spojení slova (kvantitativního zájmena) כּוֹל se slovem, k němuž se váže (které kvalifikuje) pomocí statu constructu:

a) ve statu constructu před substantivem v singuláru zní כּוֹל *kol* a má význam „každý“ (stejně jako v hebrejštině), např.:

כּוֹל חַד וְחַד	<i>kol chad ve-chad</i>	jeden každý
כּוֹל עַבְדָּא	<i>kol avda</i>	každý otrok
כּוֹל מוֹתָא	<i>kol mota</i>	každá smrt
כּוֹל מִילָתָא	<i>kol milta</i>	každá věc, záležitost; všechno
כּוֹל יוֹמַן דְּשַׁבְּתָא	<i>kol joma de-šabta</i>	každý šabat
כּוֹל דְּ-	<i>kol de-</i> (následuje substantivum v sg.)	každý, kdo; každý, který

b) ve statu constructu před substantivem v plurálu má význam „všichni, všechny, všechna“ (stejně jako v hebrejštině), např.:

כּוֹל מִילֵי	<i>kol milej</i>	všechny věci, záležitosti
כּוֹל דְּ-	<i>kol de-</i> (následuje substantivum v pl.)	všichni, kteří

3) Časté jsou konstrukce, v nichž je slovo כּוֹל spojeno se sufixem 3. os., který se v rodě a čísle shoduje s následujícím substantivem, k němuž se כּוֹל váže. Se sufixem 3. os. sg. znamená כּוֹל „celý“, se sufixem 3. os. pl. „všichni“. V těchto případech je v apozici ke jménu a stojí obvykle na prvním místě. Např.:

כוּלֵיהּ קֶרָא	<i>kulej kera</i>	celý biblický verš
כוּלֵיהּ מָתָא	<i>kula mata</i>	celé město
כוּלֵיהּ אוּרְחָא	<i>kula orcha</i>	celá cesta
כוּלְהוּ נִיכְסֵיךְ	<i>kulho nicksach</i>	všechny tvé statky (BB 40b)

(Pozn.: Ke spojení statu constructu i k apozici srov. Marcus, str. 29/5. 7.)

Co se týče níže uvedených konstrukcí lze předpokládat, že vznikly z forem např.: כוליה קרא כוליה עלמא.

כוליה עלמא	kulej alma	celý svět, všichni
לכוליה תלמודא	le-chulej talmuda	celý Talmud (ak.)
כוליה קרא	kulej kera	celý biblický verš
כוליה האי	kulej haj	všechno to; tak (hebr. כָּל-כֵּךְ)

Existují však i případy, kdy כל s příslušným sufixem 3. os. stojí až za substantivem, k němuž se váže, např.:

לא תלמא שבא מקיים כוליה ולא תלמא בישא מקיים כוליה.
La chelma tava mekajam kulej ve-la chelma biša mekajem kulej.

Ani dobrý sen se neuskuteční (nesplní) celý, ani špatný sen se neuskuteční (nesplní) celý (Ber. 55a).

4) Slovo כל může stát i samostatně bez spojení se substantivem, ale s připojenými zájmennými sufixy. Se sufixy v sg. je význam slova kol „celý“, se sufixy v pl. má význam „všichni“, např.:

כוליה	kulej	on celý
כולה	kula	ona celá
כולהי	kulhi	ony všechny
כולכון	kulchon	vy všichni (Git. 67b)
כולכו	kulchu	vy všichni
כולנא	kulana	my všichni (Tam. 32a)
כולהון	kulhon	oni všichni
כולהו	kulhu	oni všichni

Řazení více podstatných jmen vedle sebe

(Srov. Margolis, § 47, str. 67–68.)

1) Pokud je za sebou řazeno více nomin než dvě, je obvykle u středních členů spojení vynecháno spojovací -i, které pak stojí pouze mezi předposledním a posledním členem seskupení. Např.:

תרביה משקה ועליתיה. Turbej maškej ve-aljetej.
Jeho tuk, jeho kůže a jeho tučná oháňka (Chul. 127a).
תרנגולתא חמרא ושרנא. Tarnegolta chamara ve-šraga.
Kohout, osel a světlo (Ber. 60b).

(Podle ed. Steinsaltz jsou však všechny členy spojeny: וחרמא ושרנא.)

(Pozn.: Při výčtu však někdy mohou nomina zůstat navzájem zcela nespojena, např.:

בדני תלת מילי ... במסכתא בפוריא באושפזיא
Be-hane(j) telat mile(j)... be-masechta be-furja be-ušpiza.

Var.: u-ve-ušpiza

Co se týče následujících tří věcí...vašeho traktátu, postele (a) ubytování.)

2) Jedná-li se o těsné spojení dvou či více jmen, pak řídicí výraz, který se vztahuje ke všem (regens) je použit pouze jednou, např.:

לכל דהבא וכלספא. Le-chol dahava ve-chaspa.

Všechno zlato a (všechno) stříbro.

(אֵת כָּל = hebr. לְכֹל)

3) Podobně je někdy používána pouze jednou i předložka, která se vztahuje k několika členům spojení, např.:

... מושה ושתין רבבן... Mi-Moše ve-štin ribvan...

Když Moše a šest set tisíc...

(כַּאֲשֶׁר = hebr. מִן, מִ-)

Jindy je však předložka použita u obou členů spojení, např.:

... בשוקי וברייחא... Be-šuke(j) u-ve-varajata...

Na tržištích a na ulicích...

... דאבריה ואברתיה לא חס. De-a-brej ve-a-bratej la chas.

Který ani se svým synem, ani se svou dcerou neměl slitováním.

4) Také genitivní částice ד- může být použita pouze jednou, např.:

... בי דינא דרב עמי ורב אסי... Bej dina de-rav Ami ve-rav Asi...

Soudní dvůr rava Amiho a (nebo) rava Asiho...

Tato částice je však často opakována, zejména tehdy, když výrazy, na které se vztahuje, jsou od sebe odděleny nějakým dalším slovem a nadto jsou vzájemně v protikladu, např.:

דוכתא דגברי לחודיהו תנשי לחודיהו. Duchta de-gavrej le-chodajhu u-de-našej le-chodajhu.

Místo mužů pro ně zvlášť a (místo) žen pro ně zvlášť (Ta'a. 21b-22a).

5) Někdy se vyskytují případy, že dva předměty věty, jeden přímý vyjádřený sufigovaným zájmenem a druhý nepřímý, vyjádřený substantivem, stojí vedle sebe nespojeny příslušnou předložkou, např.:

תמליליה פריג'ידיא דרומנא סומקא. *U-nemaljej parcidaja de-rumana sumka.*
 Naplnil to semeny červeného granátového
 jablka (BM 84a).
 נהדר ליה כלילא דוורדא סומקא. *Nehadar lej kelila de-varda sumka.*
 Ozdob ho věncem z rudých růží (BM 84a).

(V českém překladu též bez předložky, vyjádřeno sedmým pádem.)

5) Duplikace jmen ve významu vyjádření plurality nebo velkého množství.

(Marcus, str. 61/12. 6. Viz též str. 64/13. 3.)

Zdvojením substantiva se vyjadřuje četnost nebo velké množství, např.:
 הוּ מַפְקוּ מִיַּיְהוּדָה דִּיקוּלֵי דִיקוּלֵי דִתְרַבָּא. *Havo mapko minej dikulej dikulej de-tarba.*
 Výjmulí z něho velké množství (doslova:
 koše, koše) tuku (BM 83b).

V některých případech lze zdvojování chápat v distributivním smyslu, např.:

לְבִינְתָא לְבִינְתָא *leventa leventa* cihla po cihle
 בִּזְעֵי בִּזְעֵי *biz'e(j) biz'e(j)* všelijaké štěrbině

V tomto smyslu je možno chápat i výraz דִּיקוּלֵי דִיקוּלֵי: *jeden koš tuku za druhým.*

(Srov. Margolis, str. 68, § 47.)

Přivlastnění

Přivlastnění je vyjadřováno pomocí částice existence אִית, která je vlastně substantivem a odpovídá významem i používáním hebrejskému יש, a předložkou ל. Tím vznikne spojení ל-אִית ve významu mít, vlastnit. Osoby, jimž se přivlastňuje, jsou vyjádřeny osobními sufisy připojovanými k předložce ל, např.:

אִית לְכוּ אַרְשָׁא *it lecho ar'a'* máte zemi (BB 58a)
 עֲשָׂרָה בְנֵי אִית לָהּ *asra bnej it la* mám deset dětí (BB 58a)

Druhý z uvedených příkladů má na citovaném místě význam *Mám deset dětí*, protože se zde jedná o v b.T. častý opis 1. os. sg. prostřednictvím 3. os. sg.

Negativní částice zní v aramejštině b.T. לֵית, odpovídá hebrejskému אין a jejím spojením s předložkou ל- vznikne výraz ל-לֵית ve významu hebrejského ל-אִין

nemít. Příslušné osoby jsou vyjádřeny osobními sufisy připojovanými k předložce ל, např.:

לֵית לי *lejt li* nemám atd.

Přivlastnění v minulém čase vyjadřujeme tak, že předložku ל- s příslušnými osobními sufisy spojíme s tvary 3. os. m. nebo f. v sg. nebo v pl., např.:

הָוָה לי *hava li* měl jsem atd.

Stejným způsobem vyjadřujeme přivlastnění i v budoucím čase, pouze s tím rozdílem, že místo perfekta slovesa הוּהּ použijeme tvary imperfekta, např.:

לֵיהוּי לי *lehevej li* budu mít atd.

Zápor v obou případech vyjadřujeme pomocí zápornky לֵא, která stojí před slovesným tvarem. Tvary slovesa הוּהּ se vztahují na přivlastňovanou osobu nebo předmět.

Kromě částic אִית a לֵית existují v aramejštině b.T. také výrazy אִיכָא ve významu *je, existuje* a לֵיכָא/לֵיכָא ve významu *není, neexistuje*. Výraz אִיכָא vznikl spojením אִית+כָא (je, existuje + zde) a výraz לֵיכָא je spojením uvedeného אִיכָא a לֵית, např.:

הָוָה אִיכָא חַד מִיַּנְדָּא דְלָא הָוָה לֵיהּ רִיפְתָא. *Hava ika chad minan de-la hava lej rifta* (Šab. 156b).
 Byl mezi námi jeden, který neměl žádné jídlo.

Přídavná jména

Morfologie

Adjektiva v aramejštině b.T. jsou svou formou podobná aramejským substantivům. Vyskytují se v singuláru a plurálu, ve statu absolutu a statu determinatu, jak vyplývá z následující tabulky:

Maskulinum

Sg.	Status absolutus:		Status determinatus:
	חַכִּימִים <i>chakim</i>	(hebr. חָכָם)	חַכִּימָא <i>chakima</i> (hebr. חָכָם)
	učený, moudrý		učený, moudrý
	טָב <i>tav</i>	(hebr. טוֹב)	טָבָא <i>tava</i> (hebr. טוֹב, הטוב)
	dobrý		dobrý
	שְׂפִיר <i>šapir</i>	(hebr. יָפֵה)	
	krásný		
Pl.	חַכִּימֵי <i>chakime(j)</i>	(hebr. חֲכָמִים)	חַכִּימָא <i>chakimaja</i> (hebr. חֲכָמִים)
	učení, moudří		učení, moudří (Suka 38b, Sota 49b)
	שְׂפִירִין <i>šapirin</i>	(hebr. יָפִים)	
	krásní (Ned. 50b)		
	טָבֵי <i>tave(j)</i>	(hebr. טוֹבִים)	
	dobří		

Femininum

Sg.	שְׂפִירָא <i>šapira</i>	(hebr. יָפָה)	שְׂפִירְתָא <i>šapirta</i> (hebr. הַיָּפָה)
	krásná		krásná (BM 76a aj.)
Pl.	שְׂפִירָן <i>šapiran</i>	(hebr. יְפוֹת)	שְׂפִירְתָא <i>šapirata</i> (hebr. הַיְפוֹת)
	krásné		krásné (BM 22a)

Formy statu emphaticu (determinatu) jsou v aramejštině b.T. běžné, naproti tomu formy statu absolutu se vyskytují méně často.

Tvar plurálu zakončený na ':- vznikl ze starší formy plurálu zakončené na ':- (např. חַכִּימִין *chakimin*). Koncové *nun* tohoto tvaru během vývoje jazyka odpadlo a vytvořil se tvar končící na ':- a takto vzniklá koncovka začala být vyslovována ':- stejně jako u substantiv (podobný vývoj možno předpokládat i u substantiv).

Shodné tvary

1) Status emphaticus sg. m. se může shodovat se statem absolutem sg. f. Oba tvary jsou v aramejštině b.T. zakončeny na נָ-.

2) Status emphaticus sg. f. je shodný v nepunktovaném textu se statem emphaticem pl. f. (שְׂפִירְתָא).

Následující adjektiva mají ve femininu zakončení na ':-

אַחֲרִיתֵי	jiná
אַיְכָמְתֵי	černá, tmavá
זוֹשְׂרֵתֵי (זוֹשְׂרֵתֵי)	malá, nepatrná, nevýznamná
זוֹשֵׁי	malá, nepatrná, nevýznamná
חֲדָתֵי, חֲדָתֵי	nová
חִירְתֵי	bílá
סוּמְקֵתֵי	červená
רַבֵּתֵי	velká, významná

Syntax

Adjektivum stojí většinou za jménem, které rozvíjí jako jeho shodný přívlástek a shoduje se s ním v rodě, čísle a určení, např.:

גַּבְרָא חַכִּימָא	<i>gavra chakima</i>	(ten) moudrý muž
גַּבְרֵי חַכִּימֵי	<i>gavre(j) chakime(j)</i>	(ti) moudří muži
גַּבְרָא רַבָּא	<i>gavra raba</i>	významný muž (učenec, hebr. תַּלְמִיד חָכָם)
גַּבְרֵי רַבְרַבֵּי	<i>gavre(j) ravreve(j)</i>	významní mužové (učenci, hebr. תַּלְמִידֵי חַכְמִים)
לִישָׁנָא בִישָׂא	<i>lišana biša</i>	zlý jazyk (pomluva, hebr. לְשׁוֹן רָעָה, BB 39b)
עֵינָא בִישָׂא	<i>ejna biša</i>	zlé oko (hebr. עֵין רָעָה, Ber. 20a aj.)
מְדִינָתָא רַבְרַבְתָּא	<i>medinata ravrevata</i>	(ta) velká města